

El Parc de Collserola

Index:

1.	El Parc – Instruments de protecció (marc legal).....	1
1)	PEPCO	1
2)	PEIN	1
3)	Parc Natural.....	1
2.	Problemes o reptes del Parc	2
	Fragmentació del territori	2
	Aïllament i Connectivitat dels ecosistemes	2
3.	Centres d'informació	3
4.	Patrimoni Històric i/o Arqueològic	3
1)	Patrimoni arqueològic.....	3
2)	Ermites i Esglésies	4
3)	Castells.....	5
4)	Masies	5
5.	Funció Social i Funció Ecològica.....	6
1)	Valor Paisatgístic espai de descoberta.....	6
2)	Funció social (espai de trobada i retrobament).....	6
	Fonts	6
	Espai de trobada i retrobament.....	7
6.	Aspectes negatius dels usos turístics del Parc	7
7.	Fonts Utilitzades:.....	8

1. El Parc – Instruments de protecció (marc legal)

1) PEPCO

Aquesta és la primera figura de protecció del parc, buscava la compatibilitat de la conservació dels espais naturals de Collserola amb l'ús que en feien els ciutadans. Actualment el parc utilitza un text refós l'any 1988.

[\[Enllaç al document\]](#)

2) PEIN

El Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN), es va aprovar per Decret 328/1992, de 14 de desembre, de la Generalitat de Catalunya.

El PEIN estableix una xarxa de 165 espais naturals representatius de l'àmplia varietat d'ecosistemes i paisatges de Catalunya.

S'aplica un règim preventiu a tots els espais, que inclou un règim urbanístic que no permet la urbanització, instal·lacions o altres activitats que pugessin lesionar els valors protegits.

En el cas de la Serra de Collserola, es mantenen les zones qualificades de sòl urbà i de sòl urbanitzable, però no es permeten obres majors.

[\[Enllaç al decret\]](#)

3) Parc Natural

Actualment la **Serra de Collserola** té la figura de **Parc Natural**, la declaració de parc natural es produeix el 19 d'octubre del 2010 amb el decret 146/2010 publicat al DOGC el dia 29.

En aquest decret s'estableixen uns nous límits del parc que modifiquen els que ja existien com a PEIN i com a LIC (codi ES5110024).

[\[Enllaç al decret\]](#)

2. Problemes o reptes del Parc

El problema de qualsevol parc natural és l'excés l'activitat humana i l'ús que fan de l'espai natural. En el cas de Collserola la proximitat de l'àrea urbana fa que el parc sigui freqüentat per milers de persones cada any, s'hi fan moltes activitats esportives i de lleure que posen en perill l'equilibri de les zones protegides.

El principal perill és la **pèrdua de biodiversitat**, és a dir la desaparició d'espècies de flora i fauna. En aquesta pèrdua hi tenen a veure els conceptes de **connectivitat dels ecosistemes** i la **fragmentació del territori**.

Fragmentació del territori

Dins el parc natural trobem que el territori està dividit en petites peces que queden limitades per carreteres; aquest procés es coneix més concretament com a **fragmentació d'hàbitats**. S'entén que un animal per trobar l'aliment i refugi per viure i reproduir-se, necessita d'un espai, i en moltes ocasions aquest espai es troba "tallat" per infraestructures humanes (carreteres autopistes, tren).

En alguns casos la infraestructura es un barrera insalvable per la fauna, en altres pot ser mortal per espècies com l'eriçó, l'esquirol, el conill, o el senglar.

El repte és doncs que els hàbitats no es trobin fragmentats, o que l'efecte sobre la fauna siguin mínims.

Aïllament i Connectivitat dels ecosistemes

El Parc de Collserola es troba **aïllat** (ecològicament parlant) d'altres espais naturals, a causa de la gran quantitat de pobles, ciutats, carreteres i autopistes que hi ha al voltant la serra.

Fa anys que es treballa per garantir la connectivitat ecològica dels diferents espais de la Serra de Collserola, però també és important la connexió amb altres espais naturals. Per això és un repte establir corredors "ecològics" entre àrees protegides. Per exemple amb el **Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac** (al Vallès), o el **Parc de la Serralada de Marina** i el **Parc del Garraf**.

3. Centres d'informació

Només consta un centre d'informació del parc:

Centre d'Informació del Parc

Crta. Vallvidrera-Sant Cugat, km 4,7

Horari: cada dia de 9:30 a 15h.

Atenció al públic. Exposició permanent i temporals.

En canvi hi ha altres punts d'informació al públic:

Centre d'Educació Ambiental de Can Coll

Crta. Cerdanyola-Horta, km 2,

Diumenges: obert a tothom de 9,30 a 15h (juliol i agost tancat)

Feiners: visites escolars concertades

Espai d'interpretació del pantà de Vallvidrera

Camí del Pantà, s/n

Les Passejades temàtiques al pantà de Vallvidrera inclouen la visita(vegeu agenda)

Obert al públic el 1r i 3r diumenge dels mesos de maig i juny. Horari d'11 a 14 hores

Visites concertades per a grups durant tot l'any.

Caseta d'informació del parc de la Riera

Passeig d'Horta – Parc de la Riera (Cerdanyola)

Obert diumenges i festius de 10 a 14 hores.

4. Patrimoni Històric i/o Arqueològic

A Collserola sempre hi ha hagut presència de l'home. Es tracta d'una serra amb molts turons d'accés més aviat fàcil i molt propera al mar. És per això que s'hi troben restes prehistòriques i restes de poblats ibèrics, esglésies, masies i moltes altres construccions interessants.

1) Patrimoni arqueològic

Poblat ibèric de Ca n'Oliver

Jaciment arqueològic situat al barri de Montflorit de Cerdanyola del Vallès. Es considera que va ser poblat entre 550 aC i el 300 aC. Es tracta d'un poblat fortificat, s'hi veuen les estructures conservades dels habitatges i restes de muralla. El jaciment està museïtzat i adaptat per a la visita.

Forn ibèric

Es troba a Sant Cugat del Vallès, està molt ben conservat, és un testimoni del tipus de construcció per a la fabricació de peces ceràmiques en època antiga (teules i vaixel·la).

Ermites i esglésies

2) Ermites i Esglésies

Dins el parc s'hi troben moltes ermites i esglésies, algunes en perfecte estat i altres en ruïnes, les més importants son:

Santa Margarida de Valldonzella: Església, torre i la masia construïdes en diferents èpoques, actualment abandonat. Va ser l'origen del monestir femení de Valldonzella.

Sant Cebrià d'Horta: Ermita d'origen romànic, del segle XII, fou refeta al segle XIX. Consagrada a sant Cebrià i santa Justina, És lloc tradicional de romiatges i s'hi celebra l'aplec el 26 de setembre.

Santa Creu d'Olorda: Església, el cementiri i casa rectoral, L'església està documentada el 1032.

Santa Maria de Vallvidrera: Es coneix des de l'any 987, al segle XVI s'aixecà l'edifici actual seguint l'estil del gòtic tardà.

Santa Maria de les Feixes: Documentada el 1316, El 1784 va ser profundament reformada per construir-hi l'actual ermita barroca.

La Salut de Sant Feliu de Llobregat: El 1749, es va edificar sobre una ermita medieval. Està adossada a una masia, la Casa Gran de la Gleva.

Temple del Tibidabo: És un edifici neogòtic construït durant la primera meitat del segle XX. Es troba a més de a 500 m sobre el nivell del mar. És obert al culte i es pot visitar.

L'ermita de Sant Medir: és un santuari ubicat al municipi de Sant Cugat del Vallès a la serra de Collserola. El 3 de març se celebra el tradicional aplec de Sant Medir.

3) Castells

Fortificació medieval de la Penya del Moro: Al terme de Sant Just Desvern, es troba sobre el turó de la Penya del Moro.

Castellciuró: En un turó, sobre Molins de Rei, es troba el castell del segle XIV (en ruïnes) bastit sobre una antiga torre defensiva d'origen visigòtic (s. VIII),

Castell del Papiol: El castell es troba clavat a la roca i domina tota la vall. Conserva restes dels segles X i XII, i XIII. Fou reconstruït després del terratrèmol del 1448.

Castell Fortí: No es coneix el seu origen però es va fer servir com a polvorí. En ruïnes.

4) Masies

Al parc hi ha moltes masies i la majoria es troben en molt bon estat, i actualment estan habitades o se'n fa ús. Trobem per exemple:

- Ca n'Albareda (Sant Feliu de Llobregat)
- Can Baró (Sant Just Desvern)
- Can Calopa de Dalt (Barcelona)
- Can Campmany (Molins de Rei)
- Can Catà (Cerdanyola del Vallès)
- Can Monmany (Sant Cugat del Vallès)
- Can Padrosa (Sant Just Desvern)
- Can Vila (Sant Just Desvern)
- Casa Gran de la Gleva (Sant Feliu de Llobregat)

En podem destacar algunes:

Can Balasc: El cognom Balasc apareix a Collserola en e segle XVI. A la façana principal hi destaca una finestra gòtica. Actualment és la seu de l'Estació Biològica del Parc i del Mòdul de Recuperació de la fauna salvatge. Pertany a Barcelona.

Can Bosquets: Es coneix des del segle XI com a Mas Felidia. Situada a La Floresta (Sant Cugat del Vallès). Es traca d'una masia actual amb

capella annexa, va ser restaurada el 1992. Actualment s'utilitza per a l'agricultura i com a residència. Pertany a Sant Cugat del Vallès.

Vilà Joana: construïda com a masia agrícola (l'any 1708), L'edifici actual es va construir a mitjans del segle XIX. És una mansió de tres plantes amb galeries a davant i darrere i una torre central. A La façana principal s'hi troba un porxo central de dues plantes i una inscripció "Quinta Juana". És la seu del *Museu Verdaguer*, dedicat al poeta **Mossèn Cinto Verdaguer** que hi morí l'any 1902. Propietat de l'Ajuntament de Barcelona.

5. Funció Social i Funció Ecològica

1) Valor Paisatgístic espai de descoberta

També ens possibiliten experiències positives de contacte i lligam amb la natura. Són el lloc de descoberta per excel·lència i una oportunitat d'aprenentatge. Els naturalistes amateurs i les associacions d'estudiosos que han sorgit en aquest territori en són una bona mostra.

2) Funció social (espai de trobada i retrobament)

Els espais naturals formen part del patrimoni de la societat, és per aquesta raó que cal buscar l'equilibri entre la preservació del mateix i l'ús que en fan les persones.

Fonts

Les fonts tenen una important funció social, algunes fins i tot han donat nom a itineraris per a fer-hi caminades. a continuació se n'anomenen unes quantes que ofereixen, per exemple, bancs i taules per poder menjar-hi.

Hi ha aproximadament 250 fonts, n'hi ha que tenen aigua tot l'any i d'altres de forma intermitent, que és el que passa en les fonts naturals (de muntanya), que ragen depenent del règim de pluges.

- Font del Bacallà
- Font de Can Lloses
- Font de la Maduixera
- Font d'en Ribes

- Font de la Rabassada
- Font de Sant Medir o del Manyos

Cal esmentar especialment dues que han donat noms a diferents itineraris, cada dia més utilitzats per excursionistes, corredors i ciclistes.

Font de la Budellera: Es troba en un fondal a la falda del Tibidabo, és la més popular d'entre les que es conserven al parc de Collserola. L'entorn de la Font es va restaurar el 1988, s'hi col·locà una obra d'Antoni Tàpies que representa l'escut de Barcelona.

Font Groga: Es troba enmig del bosc de la Font Groga al qual li dóna el nom. El nom li ve del contingut ferrós de l'aigua que en surt.

Espai de trobada i retrobament

Des de sempre les persones han creat forts lligams amb els entorns naturals, que han estat escenaris de moments històrics i han acollit activitats relacionades amb els costums locals. Per tant els espais naturals són un lloc d'arrelament de tradicions, llegendes i costums populars:

- Aplecs i romeries: són de llarga tradició els aplecs de Sant Medir, Sant Iscle, la Salut, el Rocío.
- Llegendes com la de sant Medir o la del Gegant del Pi.
- Activitats esportives: Hi trobem associacions excursionistes amb llarga tradició de caminades populars, curses atlètiques, curses de BTT, etc...

6. Aspectes negatius dels usos turístics del Parc

L'ús turístic del parc implica principalment que hi han persones que visiten els espais naturals. Quan aquestes visites són freqüents i intenses ens trobem davant un fenomen que s'anomena **hiperfreqüentació**.

A les zones on aquesta freqüentació és intensa, com en el Parc de Collserola hi ha el risc que es superi la **capacitat de càrrega de l'ecosistema**. En aquest cas entenem que la capacitat de càrrega és el nombre màxim de persones que pot suportar l'ecosistema sense el dany que provoca la seva presència superi la capacitat que te de recuperar-se.

Quan es supera la capacitat de càrrega, l'ecosistema es torna vulnerable i pot patir impactes negatius en qüestions mediambientals. Per exemple, contaminació acústica, brossa, i efectes sobre la fauna i la flora.

Es molt important doncs identificar quines espècies de flora i fauna son més sensibles a la freqüentació massiva i estudiar-les, per tal d'evitar l'impacte que te sobre elles l'activitat que es fa en el parc.

Hi han moltes mesures possibles per evitar l'impacte de l'activitat humana. A Collserola concretament es limita l'accés amb vehicles de motor a molts dels camins transitables. A altres parcs es pot donar que es limiti el nombre de persones que hi accedeixen diàriament. A les Illes Medes per exemple es limita la quantitat d'immersions que s'hi fan.

7. Fonts Utilitzades:

Parc natural de collserola: [Parc Natural Collserola](#)

Vikipèdia: [Capacitat de càrrega](#)

Turisme sostenible: [Estratègia de turisme sostenible](#)

Centre Excursionista: www.elsblaus.cat